

**Громадська організація
«Київська наукова організація
педагогіки та психології»**

**ЗБІРНИК ТЕЗ
НАУКОВИХ РОБІТ**

учасників міжнародної
науково-практичної конференції:

**СУЧАСНА СИСТЕМА
ОСВІТИ І ВИХОВАННЯ:
ДОСВІД МИНУЛОГО –
ПОГЛЯД У МАЙБУТНЄ**

2–3 жовтня 2020 року

Київ
2020

УДК 37.01«312»(063)
С91

Сучасна система освіти і виховання: досвід минулого – погляд у майбутнє: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, Україна, 2–3 жовтня 2020 року). Київ : ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології», 2020. – 152 с.

УДК 37.01«312»(063)
С91

У збірнику містяться матеріали, подані на міжнародну науково-практичну конференцію «Сучасна система освіти і виховання: досвід минулого – погляд у майбутнє». Для студентів, аспірантів, викладачів навчальних закладів, науковців та представників громадських організацій.

Організатори конференції не завжди поділяють думку учасників. У збірнику максимально точно відображається орфографія та пунктуація, запропонована учасниками.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

© Колектив авторів, 2020
© Київська наукова організація педагогіки та психології, 2020

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА ТА ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

Воронєцька В. В.

КРИТЕРІЇ СФОРМОВАНОСТІ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ
УЧНІВ ГІМНАЗІЇ..... 8

Голозубова О. В., Карабцова В. Т.

ФОРМУВАННЯ ЕТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ
ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ..... 11

Зайченко Н. І.

ЗАСОБИ РЕЛІГІЙНОГО ВИХОВАННЯ ЗА ІСПАНСЬКИМИ
ПЕДАГОГІЧНИМИ ТРАКТАТАМИ МЕЖИ ХІХ – ХХ СТ. 15

Мараренко О. І.

ДОСВІД НАДАННЯ РЕЛІГІЙНОЇ ОСВІТИ
В ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ШКОЛАХ НОРВЕГІЇ..... 18

Могильна Ю. І.

ПРОБЛЕМАТИКА НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ В ШКІЛЬНІЙ
СИСТЕМІ ОСВІТИ УКРАЇНИ..... 22

Пасічник Л. Л.

РОЛЬ ЦЕНТРІВ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ НІМЕЧЧИНИ
В ОПТИМІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ
УЧИТЕЛІВ ПІД ЧАС СТАЖУВАННЯ (РЕФЕРЕНДАРІАТУ)..... 24

Сушко Н. С.

ГАЇВКА – ВАЖЛИВИЙ ЕЛЕМЕНТ НАРОДНОГО ФОЛЬКЛОРУ
ЯК СПОСІБ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ..... 26

Щербак І. В.

ОГЛЯДОВИЙ АНАЛІЗ ІНФОРМАЦІЙНИХ ХОЛДИНГІВ:
THE WORLD UNIVERSITY RANKINGS, QS WORLD UNIVERSITY
RANKINGS TA THE ACADEMIC RANKING OF WORLD
UNIVERSITIES..... 29

СЕКЦІЯ 2. ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ

Борзик О. Б., Бобрус Т. С.

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКИХ УМІНЬ
ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ В ХОДІ ВИВЧЕННЯ
ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»..... 33

Дручик А. С., Шелюк Ю. С. ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ТЕМИ «ЕКОЛОГІЯ».....	37
Жидкова О. О., Турута О. В. ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ.....	40
Іванишин О. Д. ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЙНОЇ СФЕРИ ЯК ФАКТОРА ЖИТТЕВОГО УСПІХУ В УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	43
Карпенко Г. М. ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД У ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	45
Мілько-Бутовська Л. А., Моклюк М. О. ТЕХНОЛОГІЯ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ.....	47
Мокрицька В. А. НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНИЦЬКИЙ АСПЕКТ АНАЛІЗУ НОВЕЛИ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ В 11 КЛАСІ.....	51
Мудрик О. В. ВЕБ-КВЕСТ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ТВОРЧОСТІ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	54
Нечитайло Л. Г., Карабцова В. Т. ОСВІТА ХХІ СТОЛІТТЯ: ОНЛАЙН ЧИ ОФЛАЙН?.....	57
Олесь Н. М., Моклюк М. О. ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	60
Романова О. О. КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	64
Тамаркіна О. Л. ОВОЛОДІННЯ ФАХОВОЮ ЛЕКСИКОЮ В УМОВАХ САМОСТІЙНОГО НАВЧАННЯ	68
Шелюк Ю. С., Дмитрук В. С. ФОРМУВАННЯ ПОНЯТЬ ПРИ ВИВЧЕННІ ТЕМИ: «АДАПТАЦІЇ» (БІОЛОГІЯ І ЕКОЛОГІЯ 11 КЛАС, РІВЕНЬ СТАНДАРТУ).....	71

- праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України / За ред. С.Д. Максименка. – К., 2008. – Т. 10, Вип. 7. – С. 362–371.
3. Тарнопольський О.Б. Принципи навчання ділової англійської мови студентів вищих навчальних закладів економічного профілю / О.Б. Тарнопольський, С.П. Кожушко // Лінгвометодичні концепції викладання іноземних мов у немовних вищих навчальних закладах України. – Київ : Видавн. Європейського ун-ту, 2003. – С. 173–179.

Шелюк Ю. С., кандидат біологічних наук, доцент,
завідуюча кафедри ботаніки,
біоресурсів та збереження біорізноманіття

Дмитрук В. С., студентка II курсу
магістратури природничого факультету

*Житомирський державний університет імені Івана Франка
м. Житомир, Україна*

ФОРМУВАННЯ ПОНЯТЬ ПРИ ВИВЧЕННІ ТЕМИ: «АДАПТАЦІЇ» (БІОЛОГІЯ І ЕКОЛОГІЯ 11 КЛАС, РІВЕНЬ СТАНДАРТУ)

Відповідно до навчальної програми, тема «Адаптації» вивчається на початку 11 класу. В самій темі пояснюється відносний характер адаптацій, особливості адаптації живих організмів до різноманітних умов існування та їх змін, характеризує біологічні ритми: зовнішні та внутрішні, добові, місячні, сезонні, річні, багаторічні, припливно-відпливні, та багато іншого [2]. Учитель, використовуючи різні методики, має навчити учнів не просто механічно запам'ятовувати матеріал, а й розуміти його, наводити приклади та вільно застосовувати знання у повсякденному житті.

Старший шкільний вік є дуже важливим для кожного учня, адже залишається всього декілька кроків до майбутнього самостійного життя. У цей період відбувається інтенсивна підготовка до вступу в університет, вибір професії та дорослого життя загалом. Вибір майбутньої професії в значній мірі залежить від психологічних та соціальних умов [4]. У діяльності і школярів, і дорослих людей важливими процесами пізнання навколишньої дійсності є сприйняття, відчуття та уявлення.

У наш час біологія є комплексною наукою, яка складається з величезної кількості галузей, що вивчають різні її грані. У XXI столітті

можна спостерігати значне збільшення інформації, яку неможливо опанувати без спеціальних навичок. При цьому поняття та терміни спрямовані на краще розуміння навколишніх процесів та явищ. Вони наявні у будь-якій сфері діяльності.

Формування понять у свідомості учнів є однією з найактуальніших проблем сучасної дидактики. М.Н. Скаткін стверджував, що завдання навчання – передати молодому поколінню досвід, що накопичувався віками у вигляді понять. Оволодіння основою науки, на його думку, – це опанування системою її основних понять. Кожне поняття має поступово збагачуватися інформацією, включаючи щоразу нові елементи й факти [5].

Спосіб розвитку поняття залежить від його характеру, сформованості знань в учнів і ролі поняття в навчанні. Найпопулярнішими методами формування понять є індуктивний та дедуктивний методи навчання. В окремих джерелах зазначається додатково ще й асоціативний метод. На початковому етапі перевага надається індуктивному методу. Зазвичай, це поняття про будову і властивості організмів та інші загальні поняття [3]. В індукції відбувається перехід від одиничного значення до загального, що дає змогу учням поступово, ніби з пазлів, скласти повноцінну картину теми, яка вивчається. У дедукції, навпаки, хід думки формується від загального до одиничного. Учням пропонується загальновідомі положення, на основі яких вони роблять часткові висновки [1].

Наприклад, для пояснення понять з теми «Адаптація як загальна властивість біологічних систем. Загальні закономірності формування адаптацій» нами було розроблено низку підходів із використанням індуктивного методу. На початковому етапі пояснення, варто зазначити, що умови навколишнього середовища не постійні, вони завжди змінюються, тому живі організми мають «навчитися» пристосовуватися до них. Далі демонструємо учням зображення живих організмів (наприклад: паличник, їжак, кріт, орхідейний богомол, колібри, рафлезія Арнольда, венерина мухоловка, дельфін, тощо) і пропонуємо охарактеризувати кожного представника, визначивши його особливості, які допомагають вижити в навколишньому середовищі, можливу причину таких адаптацій. Учні пропонують свої варіанти і в кінці обговорення вчитель або учень підсумовує всі факти і робить загальний висновок, що таке адаптація.

Сьогодення вимагає від вчителя біології використовувати різні методи формування понять в умовах дистанційного навчання. На практиці вчитель може поєднувати індуктивний та дедуктивний методи при організації онлайн навчання. Інтерактивні сервіси миттєвого опитування дозволяють швидко перевіряти глибину сформованих понять, сервіси Zoom.us, FacebookLive, Skype, Screencast-o-matic, які

містять інструкції, навчальні контент-тексти, малюнки, відео, посилання, включно з завданнями для самоперевірки та самостійного вивчення, у змозі забезпечити умови для формування понять.

Література:

1. Карпов Я. С. Концепції сучасного природознавства: підруч. для студ. вищ. навч. закладів / Я. С. Карпов, В. В. Кисельник, В. Г. Кремень. – К.: Професіонал, 2004. – 496 с.
2. Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти (Біологія і екологія 10-11 класи Рівень стандарту) URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv>
3. Пономарева И. Н. Общая методика обучения биологии : учеб. пособие для студ. пед. вузов / И. Н. Пономарева, В. П. Соломин, Г. Д. Сидельникова; под ред. И. Н. Пономаревой. – 3-е изд., стер. – М. : Издательский центр «Академия», 2008. – 280 с.
4. Савчин М. В. Вікова психологія : Навч. посіб. / М. В. Савчин, Л. В. Василенко. – К. : Академвидав, 2005. – 360 с.
5. Якунцев М. А. Методика преподавания биологии: учебник для студ. высш. учеб. заведений / М. А. Якунчев, О. Н. Волкова, О. Н. Аксенова и др: под ред. М. А. Якунчева. – М. : Издательский центр «Академия», 2008. – 320 с.